

เหตุแห่งความแตกแยกของครอบครัวไทย

.....ระพี สาคริก

บทนำ

โดยทั่วไปแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ภายในครอบครัวของแต่ละคนถือเป็นเรื่องส่วนตัว ด้วยเหตุนี้เอง แม้จะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม มักไม่มีใครยอมเปิดเผยความจริง จนกระทั่งถึงจุดหนึ่งก็เกิดความแตกแยก

บางรายก็ยังไม่กล้าที่จะนำมาเล่าให้คนอื่นรับทราบ ดังนั้นผู้ที่ขาดความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์อยู่ภายในรากฐานจิตใจอย่างลึกซึ้งแล้ว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะทราบความจริงดังกล่าวแล้วได้

อย่างไรก็ตาม จิตใจมนุษย์แต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน ดังนั้นคนที่มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่นอยู่ภายในจิตวิญญาณตนเองลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมมีธรรมชาติที่สามารถสื่อถึงส่วนลึกของจิตใจผู้อื่นได้เอง แม้ขณะนี้อาจมีไม่มากนัก ย่อมมีโอกาสเป็นที่พึงพอใจให้กับผู้ซึ่งกำลังประสบความทุกข์ให้รู้สึกได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ จึงเข้ามาเล่าความจริงให้ฟังเพราะความศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

ภาษาจากใจมนุษย์จึงเป็นสิ่งละเอียดอ่อนที่สุด อีกทั้งเป็นความจริงซึ่งสื่อถึงใจผู้อื่นได้เสมอ ไม่ว่าจะไปอยู่ ณ ที่ใด ย่อมทำให้ผู้ที่มีโอกาสสัมผัสแม้เพียงมองตากัน หรือสัมผัสด้วยอากัปกริยาต่าง ๆ อันเป็นธรรมชาติภายในจิตใจ โดยไม่มีการใช้ภาษาพูดจากปาก

ย่อมทำให้คนรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข สามารถหาโอกาสเข้ามาสัมผัส และระบายความในใจให้รู้ความจริงได้เอง

ทั้งนี้และทั้งนั้น สัญชาติญาณอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์นั้น ถ้าสามารถรู้ความจริงจากใจได้ว่า ช่วยให้ตนมีความไว้วางใจย่อมระบายความทุกข์ให้ฟัง ทำให้เกิดความอบอุ่นใจมากขึ้น

ข้อมูลที่เป็นความจริงซึ่งได้รับจากสื่อธรรมชาติ

สื่อธรรมชาติ หมายถึง สื่อจากใจระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ขณะนี้อายุฉันล่วงเข้า 79 ปีแล้ว สิ่งซึ่งสั่งสมมาเป็นเวลาอันยาวนาน โดยการปฏิบัติจากใจจริงที่มอบให้กับเพื่อนมนุษย์ทุกคนอย่างอิสระ ได้ทำให้ฉันมีจิตวิญญาณที่ละเอียดอ่อนและมีความรู้สึกนึกคิดลึกซึ้งยิ่งขึ้น สำหรับตนเอง ฉันถือว่าคือวิถีทางของการเรียนรู้ความจริงจากใจตัวเอง ที่มีโอกาสสานถึงความจริงจากใจผู้อื่น ซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่งด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิญญาณความรักซึ่งตนสนใจมอบให้กับชนรุ่นหลัง รวมทั้งเพื่อนมนุษย์ผู้ใช้ชีวิตอยู่ในระดับพื้นดินจากรากฐานจิตใจอันเป็นธรรมชาตินี้เอง ได้ทำให้มีโอกาสรู้ความจริงจากผู้อื่น ซึ่งกำลังตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ รักที่จะเข้ามาหาและระบายความในใจให้มีโอกาสทราบกว้างขวางมากขึ้น ประกอบกับการที่ฉันมีนิสัยสนใจเดินทางไปสัมผัสกับแง่มุมต่าง ๆ ในระดับพื้นดินกว้างขวางมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นแม้ผู้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมือง ซึ่งมีวิญญาณรักพื้นดิน ย่อมเกิดความรู้สึกถูกอภัยอาศัย

จากเหตุดังกล่าวแล้ว ทำให้ฉันมีโอกาสทราบความจริงว่า ในสังคมปัจจุบันเกิดความแตกแยกขึ้นภายในครอบครัวอย่างกว้างขวาง บางรายแม้เริ่มต้นมีความรู้สึกผูกพันกันระหว่างหญิงกับชาย แต่ยังไม่ถึงโอกาสที่จะตัดสินใจเข้าสู่พิธีสมรสตามประเพณีนิยม ในที่สุดก็มีการแยกกัน

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่ตกลงปลงใจเข้าสู่พิธีสมรสตามประเพณีแล้ว ทำให้เกิดพันธะผูกพันทางด้านประเพณีของสังคม ในที่สุดก็มีการแยกกัน บางรายมีลูกสองสามคนซึ่งเติบโตมาทำให้มีภาระอบรมลูกให้รู้และยอมรับความจริงพอสมควรแล้ว ก็ยังมีโอกาสเป็นไปได้

ทำให้ฉันพบความจริงอย่างหนึ่งว่า สิ่งใดที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาเป็นกรอบ ทำให้เกิดประเพณีนิยมแม้สืบทอดกันมายาวนานแค่ไหน ในที่สุดก็คงไม่มีสิ่งใดจะมั่นคงยั่งยืนให้ยึดถือได้ ดังนั้น หลักความจริงของธรรมชาติจึงไม่มีขอบเขตใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งไม่มีคำว่ากาลเวลาที่สั้นหรือยาว หากอยู่ที่รากฐานจิตใจของแต่ละคนโดยแท้

ความสำคัญของครอบครัว

บางคนเชื่อว่าครอบครัวคือพื้นฐานของสังคม แต่ก็มีบางคนเชื่อว่าสังคมคือพื้นฐานของครอบครัว ถ้าครอบครัวอยู่ได้สังคมก็จะอยู่ได้ กับอีกด้านหนึ่งถ้าสังคมอยู่ได้ครอบครัวก็จะอยู่ได้ เช่นเดียวกัน แท้จริงแล้ว หลักเดียวกันกับที่คนแต่ก่อนเคยกล่าวทิ้งไว้เป็นปริศนาให้คิดว่า ไก่เกิดก่อนไข่ หรือ ไข่เกิดก่อนไก่ ผู้ที่คิดไม่ออก เลยเห็นเป็นเรื่องตลกขบขัน

แท้จริงแล้วหากรู้สัจธรรมของการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีสองด้าน และมีทิศทางหมุนวนเป็นธรรมจักร จะเข้าใจได้เองว่า สิ่งนี้คือความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคน ผู้ที่มองเห็นภาพรวมทั้งหมดเท่านั้นจึงจะสามารถเข้าใจได้ ส่วนผู้ที่ยึดติดอยู่กับรูปแบบย่อมเห็นได้ด้านเดียว ไม่ว่าจะเน้นที่ด้านไหนก็ตาม สิ่งนี้เองมีผลทำให้เริ่มเกิดการแตกแยกทางความคิดซึ่งหยั่งรากลงลึกถึงจิตใจ

อิทธิพลจากวัตถุซึ่งเป็นผลกรรมของมนุษย์

ในช่วงเริ่มแรก ความเป็นมาของมนุษยชาติซึ่งมีการพึ่งพาสรรพชีวิตและสิ่งทั้งหลายซึ่งปรากฏร่วมวิภังค์เดียวกันกับมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็น ต้นไม้ สัตว์ แร่หินดินทราย น้ำ และ ฝนฟ้าอากาศ โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดก็คือ ธรรมชาติซึ่งอยู่ภายในรากฐานจิตใจของเพื่อนมนุษย์ร่วมกับตน ต่อมาภายหลัง วิธีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตมนุษย์ที่เกิดและดำรงชีวิตอยู่มาก่อน ได้สร้างสิ่งประดิษฐ์จากสิ่งซึ่งอยู่ในธรรมชาติ ที่เรียกกันว่า วัตถุ ไม่เพียงเพื่อสนองความสะดวกสบายของตนเท่านั้น หากยังนำมาใช้เป็นเครื่องมือครอบงำทำลายวิญญานความเป็นมนุษย์ ของผู้ซึ่งเกิดมาภายหลัง รวมถึงผู้ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในสภาพด้อยโอกาสกว่าตน

วิถีทางดังกล่าวย่อมยากที่จะชะลอกระแสเลื่อนไหล ซึ่งทำให้เกิดกิเลสภายในรากฐานคนส่วนใหญ่ได้ ทำให้กระแสดังกล่าวเปลี่ยนแปลงและแพร่อิทธิพลรวดเร็วมากขึ้น ยิ่งทรัพยากรธรรมชาติสูญสิ้นไปอย่างไร้ขอบเขต มนุษย์ส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในสภาพที่มีโอกาสเหนือกว่า ย่อมไม่ใช้ความคิดที่มุ่งเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันมากขึ้น อย่างปราศจากการละเว้น ยิ่งเห็นเป็นผู้ที่ด้อยกว่าด้วย เช่นที่คนรุ่นก่อนเคยกล่าวไว้ว่า ปราศจากการยังคิด

ธรรมชาติของมนุษย์และสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด

เมื่อกล่าวถึงความหมายของธรรมชาติซึ่งเป็นด้านตรงข้ามกันกับรูปวัตถุ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งมีชีวิตชีวาและมีความละเอียดอ่อนนุ่มนวล ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติของจิตใจมนุษย์หรือธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลายซึ่งอยู่ภายนอกตัวและใจมนุษย์ ย่อมมีเหตุผลเชื่อมโยงถึงกัน แม้มองสู่ปรากฏการณ์ธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ก็สามารถเชื่อมโยงช่วยให้รู้ถึงธรรมชาติภายในจิตใจมนุษย์ได้เช่นกัน

ขอให้มองดูผิวพื้นน้ำทะเลร่วมกับกระแสลม เราจะพบความจริงว่า การถ่ายเทของกระแสลมมีผลทำให้พื้นผิวน้ำมีคลื่นเป็นระลอก ความเป็นธรรมดาและเป็นปกติย่อมเกิดขึ้น ณ จุดนี้ จึงทำให้มนุษย์รู้สึกสภาพซึ่งตนสัมผัสนั้น มีชีวิตชีวา ช่วยให้จิตใจมนุษย์มีความสุข

ระดับจิตใจของมวลมนุษยชาติ ที่อยู่ร่วมกันก็เช่นกัน จะให้ราบเรียบเช่นผิวแผ่นกระดาษเหมือนกันหมด ย่อมเป็นไปไม่ได้ ในเมื่อผิวแผ่นกระดาษก็คือผิวพื้นของวัตถุซึ่งมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ ด้วยเหตุนี้เองระดับจิตใจมนุษย์แต่ละคนจึงแตกต่างกันเป็นธรรมชาติเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อมนุษย์มีจิตใจเป็นรากฐานของวิญญานความรักธรรมชาติ ดังนั้น หากแต่ละคน เจริญขึ้นมาอย่างมีสติ หมายถึง รู้จักอดีตของตัวเองว่าเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้สามารถบันทึกข้อมูลจากอดีตลงไว้ในใจตนเอง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งกล่าวกันว่า ทบทวนตัวเอง ก่อนที่จะก้าวไปข้างหน้า ย่อมเกิดความมั่นคง อีกทั้งช่วยให้ตนมีโอกาสหยั่งรากฐานจิตใจลงสู่ด้านล่างลึกซึ่งยิ่งขึ้น ซึ่งหมายถึง ความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงจิตสำนึกรับผิดชอบ

แม้จิตใจมนุษย์จะมีระดับแตกต่างกัน เมื่อถูกกระแสลมจากการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ หากเป็นไปตามธรรมชาติย่อมถือเป็นเรื่องธรรมดา สามารถพูดจาทำให้ปรับความเข้าใจถึงกันได้

อนึ่ง ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งมีจิตใจเป็นรากฐาน ที่สามารถสื่อถึงกันได้ หากมีโอกาสสัมผัสกันและพบความจริงจากใจตนเองว่า ผู้ใดที่มีจิตใจใกล้ชิดกับตนมากที่สุดย่อมให้ความรักและการเอื้ออาทรแก่กันก่อนผู้อื่น ส่วนที่ลึกซึ่งที่สุดนั้นน่าจะได้แก่ ความรักความจริงใจที่มีต่อสัจธรรม ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ทำให้มนุษย์มีความจริงใจต่อกัน ส่วนความรักทางเพศก็ดี ความรักเครือญาติในครอบครัวก็ดี ถือเป็นเพียงกิ่งแขนงเท่านั้น

ในช่วงเริ่มแรกของชีวิตครอบครัว ซึ่งแต่ก่อนสภาพในสังคมยังมีความเป็นธรรมชาติ และมีชีวิตชีวาเช่นเดียวกับคลื่นบนพื้นผิวน้ำ ที่มีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับกับกระแสลม

เมื่อมนุษย์นำสิ่งต่าง ๆ จากธรรมชาติซึ่งอยู่รอบตัวเองมาใช้ประโยชน์ด้านเดียว แม้แต่ธรรมชาติซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของมนุษย์ด้วยกันเองก็ยังไม่ละเว้น ทำให้จิตใจมนุษย์ถูกรอบงำจากกิเลสอันเกิดจากรูปวัตถุซึ่งมากขึ้น จึงปรากฏภาพให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่า คนส่วนใหญ่ซึ่งตกอยู่ในสภาพสังคมเช่นนี้ ย่อมเปลี่ยนแปลงธรรมชาติในจิตใจ ทำให้รากฐานตื้นเขินมากขึ้น แทนที่จะใช้การสื่อจากสังขารเป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ กลับใช้ความรู้สึกทางเพศเป็นผู้นำไป ทำให้ขาดความมั่นคงในชีวิตสมรส

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการจับคู่ ย่อมมีกรณีที่เป็นไปได้ หลายทางด้วยกัน คือ

1. มีรากฐานจิตใจลึกซึ้งถึงสังขารร่วมกันทั้งสองฝ่าย หมายความว่า ทั้งคู่ต่างก็มีรากฐานหยั่งถึงพื้นดินร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองฝ่ายต่างใช้พื้นดินเป็นสื่อความรัก จึงมีความรักในเพื่อนมนุษย์ร่วมกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมั่นคง
2. ฝ่ายหนึ่งมีรากฐานความรักที่หยั่งลงถึงพื้นดิน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งถูกกระแสวัตถุครอบงำทำให้รากฐานจิตใจตื้นเขินยิ่งขึ้น ในกรณีที่กระแสธรรมชาติยังอยู่ในสภาพเป็นปกติ ย่อมอ่านจิตใจกันได้ยาก หลังจากกระแสวัตถุรุนแรงยิ่งขึ้น ก็เริ่มมองเห็นความแตกต่างทางความคิดชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ แม้ว่าฝ่ายที่มีรากฐานลึกซึ้งจะช่วยประคับประคอง ซึ่งการประคับประคองจากใจที่ดีที่สุดน่าจะได้จากการไม่ถือสา แต่อีกด้านหนึ่งจะบีบคั้นมากขึ้นจนถึงขั้นปลิดตัวไปเอง
3. ทั้งคู่มีรากฐานจิตใจตื้นเขินเช่นเดียวกันทั้งสองฝ่าย ทั้งสองฝ่ายจะเดินตามกระแสสังคมวัตถุนิยมต่อไปเรื่อย ๆ ในที่สุดก็ล่มจมด้วยกันทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อกวนขึ้นแก่ครอบครัวอีกทั้งถ่ายทอดกระแสอิทธิพลดังกล่าวสู่รุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป
4. ผู้ที่มีใจตรงกัน ทำให้เกิดความรักความผูกพันใกล้ชิดกัน จะถูกปิดกั้นโดยประเพณี ทำให้ร่างกายอยู่ห่างกัน ถ่ายทอดความคิดถึงกันได้ยากมากยิ่งขึ้น แม้ในระบบการบริหารงานจะมีระบบอาวุโสวางกันไว้ ทำให้การถ่ายทอดความรู้สึกถึงกันเป็นไปได้ยาก
5. แต่อีกด้านหนึ่ง ให้คนรู้สึกว่ ประเพณีเป็นเพียงสิ่งซึ่งมนุษย์ในสังคมกำหนด ทำให้มองข้ามความสำคัญไปหาความจริงจากใจตนเองมากขึ้น

6. คนวัยรุ่นหนุ่มสาว มีความสัมพันธ์ทางเพศกันโดยไม่คำนึงถึงสิ่งซึ่งเคยปฏิบัติตามประเพณีนิยมสืบทอดกันมา กว้างขวางมากขึ้น
7. อาชญากรรมซึ่งเกิดจากการข่มขืนระหว่างเพศ มีความรุนแรงมากขึ้น
8. แม้ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งกระตุ้นให้ชนรุ่นหลังรำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษ ก็เปลี่ยนมาเป็นเรื่องของ การสาดน้ำรดกัน เพื่อหวังระบายอารมณ์มากยิ่งขึ้น สาเหตุผลถึงปัญหาสังคม หากมองกลุ่มบุคคลผู้ครองอำนาจอยู่ในระดับบน บางช่วงสิ่ง ที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้ชัดก็คือ การสาดโคลนใส่กันเพื่อประโยชน์แห่งตนและ พรรคพวก
9. สิ่งที่เราเริ่มปรากฏเห็นชัดอีกกรณีหนึ่ง ได้แก่การที่พ่อแม่บางรายในอดีต กอบโกยทรัพย์สินเงินทองเอาไว้มากเกินเหตุผล ทำให้เกิดกระแสแห่งกรรมถ่ายทอดเป็นมรดกตกถึง ลูกหลาน ดังตัวอย่างเช่นขณะนี้ ในแวดวงพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน มีการแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติจนถึงฆ่ากันเองจนตายหมด รวมทั้งหวนกลับมาฆ่าคนในครอบครัวด้วย

หากเป็นครูในสถาบันการศึกษา ย่อมถ่ายทอดอิทธิพลต่อไปถึงบรรดาศิษย์และชนรุ่นหลัง ดังจะพบความจริงได้จากการที่นักเรียนในสถานศึกษา ยิ่งในระดับสูง จะยังมีความฟุ้งเฟ้อ อหิ เช่นมีรถยนต์ราคาแพง ๆ ส่วนผู้บริหารก็มีการก่อสร้างวัตถุอย่างเกินความพอดี

ขณะนี้กระแสดังกล่าวรุนแรงมากขึ้น สิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในข้อ 1 จะพบได้น้อยลง คงเหลืออยู่ในชนบทซึ่งความเจริญทางวัตถุยังเข้าไปไม่ถึงมากนัก ส่วนสิ่งที่ปรากฏอยู่ในข้อ 2 จะสะท้อนออกมาให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น สำหรับสิ่งที่กล่าวไว้ในข้อ 3 อาจยังไม่ปรากฏความแตกแยกให้เห็นได้ชัด แต่ซ่อนเร้นอยู่ในส่วนลึก เมื่อปรากฏเป็นความจริงขึ้นมา ย่อมทำให้พังหมดทั้งครอบครัว

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ถ้าเข้าใจได้ลึกซึ้งคงไม่ใช่ความผิดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือผู้ใดผู้หนึ่ง หากเป็นเรื่องธรรมชาติซึ่งอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ช่วยให้ เห็นเป็นความจริงอย่างชัดเจนอยู่ในขณะนี้

แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีรากฐานยึดติดมากกว่า และนับวันยิ่งแตกต่างกันเร็วมากขึ้น ก็มักมีแนวโน้มหลงโทษอีกฝ่ายหนึ่ง ยิ่งยึดติดมากด้วยกันทั้งสองฝ่าย ก็ยิ่งโทษกันไป โทษกันมา เปรียบดูการพายเรือวนเวียนอยู่ในอ่างและสาดน้ำรดกัน ยิ่งทำให้หาทางออก ได้ยากมากขึ้น

ความขัดแย้งระหว่างความจริงจากใจกับประเพณีนิยม

ถ้าสามารถมองเห็นปัญหาได้ลึกซึ้งถึงพื้นฐานสังคม แทนที่จะมุ่งเน้นไปยังปัจเจกบุคคลไม่ว่าใครก็ตามย่อมพบความจริงมานานมากพอสมควรแล้วว่า ความคิดคนส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งถูกกระแสวัตถุนิยมครอบงำสติปัญญา จะมองเห็นด้านพื้นฐานกับด้านที่อยู่ตรงปลาย กลับหัวกลับหางกันหมด เพราะวัตถุทำให้คนยึดติดรูปแบบ ซึ่งเรียกกันว่าปลายเหตุมากขึ้น

กระแสจิตใจที่อิสระและเปิดกว้างของผู้ใหญ่หรือผู้นำ ไม่ว่าจะครอบครัว หน่วยงานทุกระดับ ไปจนถึงระดับประเทศจะมีลักษณะของการสับเปลี่ยนความสำคัญมาให้ความสำคัญเน้นอยู่ที่ด้านปลาย ซึ่งควรจะเริ่มต้นที่พื้นฐานขึ้นไปสู่ด้านปลายอย่างสอดคล้องกันกับเหตุผล

แม้ความจริงจากใจที่ควรจะต้องสอดคล้องกันกับประเพณีนิยม ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งกันรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้นในกรณีคู่สมรสซึ่งผ่านประเพณีนิยมมาแล้ว แต่มาถึงช่วงนี้ รากฐานจิตใจห่างออกจากกันอย่างรวดเร็ว ส่วนผู้ที่มีรากฐานจิตใจใกล้ชิดกัน มักอยู่นอกกรอบของประเพณี

ทำให้เสมือนว่า จิตใจกับร่างกายซึ่งควรจะอยู่บนรากฐานของคน ๆ เดียวกัน ถูกแยกออกจากกันเป็นสองส่วน คู่ที่ยังครองสติอยู่ได้โดยมีจิตสำนึกรับผิดชอบ ย่อมเกิดความรู้สึกเจ็บปวดหนักมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนอีกด้านหนึ่งซึ่งขาดสติ ย่อมเกิดความทุกข์ เสมือนคู่ครองแยกกันกับตัวเอง

ประกอบกับหลักธรรมชาติซึ่งไม่มีสิ่งใดที่จะสูญสิ้นไปทั้งหมด แม้เหลืออยู่เป็นส่วนน้อยนิดวันหนึ่งเมื่อสภาพสังคมลงถึงจุดสุด ๆ เพราะธรรมชาติของมนุษย์ ต้องเรียนรู้ความจริงจากความเจ็บปวด เมื่อนั้นการเปลี่ยนแปลงก็จะหวนกลับมาคืนสู่สภาพปกติได้อีก

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ที่มั่นคงอยู่บนรากฐานตัวเองได้ถึงช่วงหนึ่ง ย่อมรู้สึกโดดเดี่ยวมากขึ้น แต่แล้วในที่สุดก็เรียนรู้ความจริงได้ว่า แม้มีเพียงหนึ่งเดียวที่มีใจตรงกัน ก็ยังสามารถประคับประคองกันไปได้ เว้นไว้แต่ว่าตนเองจะเกิดความท้อถอยทำให้ไม่อาจค้นหาความจริงต่อไป นอกจากนั้นยังสามารถพบได้ว่า แม้ประเพณีนิยมก็คือกรอบซึ่งมนุษย์กำหนดขึ้นนั่นเอง หากใช่เป็นเรื่องจริงอะไรไม่

ความแตกแยกใช้ว่าจะเกิดขึ้นเพียงภายในครอบครัวเท่านั้น

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ร่วมกับอีกด้านหนึ่งซึ่งหมายถึงธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งต้องการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกดิ้นรน ก็เกิดขึ้นจากรากฐานจิตวิญญาณของมนุษย์เอง ทำให้สามารถหลุดจากกรอบซึ่งอยู่ในใจตัวเองออกมารู้เหตุผลที่สานถึงกันหมดว่า ที่ไหนมีคนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมมีการแตกแยกทั้งสิ้น ไม่ว่าจะกลุ่มใหญ่แค่ไหน และรูปลักษณะอย่างไร รวมทั้งมีเป้าหมายอะไรเป็นความประสงค์

ดังจะพบได้ว่า ภายในสังคมก็จะมีการแตกแยกมากขึ้น ภายในหน่วยงานทุกระดับไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชน ก็ย่อมมีการแตกแยกมากขึ้นเช่นกัน จึงไม่แปลกใจอะไรที่ว่า ภายในครอบครัวก็เกิดการแตกแยก อีกทั้งกว้างขวางมากขึ้นนอกจากนั้นยังทำให้รู้สึกได้ว่า แต่ก่อนชีวิตสมรสกับวัฏจักรของการดำเนินชีวิตของแต่ละคู่ เป็นสิ่งสอดคล้องกันและกันกับประเพณีนิยม จึงทำให้เชื่อได้ โดยความรู้สึกยึดติดว่า ชีวิตสมรสต้องมีครั้งเดียว ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากประเพณีนิยมและความจริงภายในช่วงชีวิตของแต่ละคน ยังมีความสอดคล้องกันอยู่ แม้อาจมีบางคู่แยกกันบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก จึงถือเป็นเรื่องธรรมดาเพราะตามหลักธรรมชาติ ย่อมไม่มีอะไรร้อยเปอร์เซ็นต์

เพราะเหตุว่า ประเพณีนิยมก็คือสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมา ซึ่งครั้งหนึ่งเคยสอดคล้องกันกับความจริงจากใจ ทำให้ขาดการแยกแยะถึงเหตุและผล แต่ทำให้เกิดภาวะยึดติดอยู่กับรูปแบบของประเพณีลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หลังจากวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงของวัตถุนิยมวนเร็วมากขึ้น จนกระทั่งทำให้เกิดความขัดแย้งกับประเพณีนิยม จึงรู้ความจริงได้ว่า แท้จริงแล้ววัฏจักรการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ซึ่งมีความจริงอยู่ในรากฐานของจิตใจคนควรมีการเรียนรู้อย่างอิสระ วิธีชีวิตครอบครัวที่เริ่มต้นจากความรักจนกระทั่งเข้าสู่พิธีการสมรสตามประเพณีนิยม ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นวัฏจักรด้วยเช่นกัน จึงน่าจะมีการหมุนวนอย่างอิสระเป็นสังขาร แทนที่จะมีเพียงครั้งเดียวในชีวิตเช่นแต่ก่อน

จนกว่าวิถีการเรียนรู้ความจริงจากชีวิตมนุษย์ จะไปถึงจุดหนึ่งซึ่งทำให้รู้ได้ว่า แม้ความรู้สึกทางเพศยอมเป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็มีจุดอันเป็นที่สุดซึ่งรู้ได้จากใจตนเองว่า แท้จริงแล้วสิ่งที่ปรากฏขึ้นกับแต่ละคนนั้น ไม่มีสิ่งใดให้ยึดติดอีกต่อไป คงเห็นได้แต่ความว่างเปล่าภายในจิตใจตนเองเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น

บทสรุป

ดังนั้นการที่ครอบครัวแตกแยก ย่อมไม่ใช่ความผิดของใครคนใดคนหนึ่ง จึงไม่ควรโทษกันไปโทษกันมา อันมีเหตุมาจากรากฐานจิตใจที่ยึดติดรูปแบบ ทำให้เกิดความบาดหมางใจกันมากยิ่งขึ้น

ขอให้ได้ถึงความจริงว่า แท้จริงแล้ว คือ ปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นธรรมชาติของสังคมมนุษย์เท่านั้น จึงไม่ควรยึดถือเป็นเรื่องจริงจังอะไร หากควรมองสู่ ด้านที่ให้ประโยชน์ นั่นคือ วิถีทางซึ่งช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1 เมษายน 2544